

WIJ PAKKEN

ACTIES TEGEN ARMOEDE

ARMOEDE IN

VAN DE VLAAMSE OVERHEID VAN 2004 TOT 2009

VLAANDEREN AAN!

Vlaamse overheid

Departement WVG –
Afdeling Welzijn en Samenleving

WIJ PAKKEN

ACTIES TEGEN ARMOEDE

ARMOEDE IN

VAN DE VLAAMSE OVERHEID VAN 2004 TOT 2009

VLAANDEREN AAN!

Inhoud

1. Werk

- 1.1 Ervaringsdeskundigen 6
- 1.2 Meer kansen bieden 6
- 1.3 Onderzoek naar de beste methodes voor de begeleiding van armen die werk zoeken 7
- 1.4 Ervaringsdeskundigen opleiden en een job bezorgen 7
- 1.5 Meer arme mensen vinden een job 8

2. Onderwijs en vorming

- 2.1 Goedkoper onderwijs 9
- 2.2 Brede Scholen 10
- 2.3 Meer steun voor scholen met leerlingen uit arme gezinnen 10
- 2.4 Meer kleuters naar school 11
- 2.5 Plan geletterdheid 11

3. Huisvesting

- 3.1 Sociale verhuurkantoren 12
- 3.2 Huurtoelagen 12
- 3.3 Slechte woningen 13
- 3.4 Info en raad 13
- 3.5 Meer sociale woningen 14

4. Energie

- 4.1 Nieuwe regels voor energie en aardgas 15
- 4.2 Minder energie verbruiken 15
- 4.3 Vlaamse premie om energie te besparen 16
- 4.4 Subsidies voor SVK's die energie besparen 16

5. Vrije tijd

- 5.1 Cultuur, jeugd en sport 17
- 5.2 Toerisme 17

6. Welzijn, gezondheid en gezin

- 6.1 Ken je rechten! 19
- 6.2 Hulp om schulden te bestrijden 19
- 6.3 Lokaal Sociaal Beleid 20
- 6.4 Meer begeleid wonen 21
- 6.5 Hulp aan gevangenen 21
- 6.6 Kind en Gezin 22
- 6.7 Armoede en gezondheid 23
- 6.8 Ervaringsdeskundigen in organisaties van personen met een handicap 23
- 6.9 Jongeren en welzijn 24

7. En verder...

- 7.1 Openbaar vervoer 25
- 7.2 Platteland 25
- 7.3 Bijdrage waterzuivering 26
- 7.4 Onderzoek naar armoede in Vlaanderen 26

8. Aandacht voor armoede in elke dienst van de Vlaamse overheid 27

Vlaanderen heeft een 'Vlaams Actieplan Armoedebestrijding'. Het voorbije actieplan liep van 2005 tot 2009. Elk jaar keek de Vlaamse Regering welke punten uit het actieplan gerealiseerd werden. Elk jaar was het mogelijk om nieuwe doelen weer te geven. Deze brochure vertelt wat er van 2005 tot en met 2009 in Vlaanderen gebeurd is om mensen in armoede meer kansen te geven.

Meer info over het Vlaamse armoedebestrijdingsbeleid, het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding en een meer uitgebreide versie van dit document vindt u op de website www.vlaanderen.be/armoede

1.1.

ERVARINGSDESKUNDIGEN

6 De Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling (VDAB) nam ervaringsdeskundigen in de armoede aan. Die ervaringsdeskundigen helpen arme mensen die werk zoeken.

Ervaringsdeskundigen zijn zelf lang arm geweest. Ze kennen de problemen van arme mensen. Ze weten hoe moeilijk het is om werk te zoeken als je arm bent.

Consulenten helpen mensen aan een job. Ervaringsdeskundigen werken samen met de consulenten op de VDAB. Ervaringsdeskundigen en consulenten helpen samen arme mensen aan een job.

Ervaringsdeskundigen gaan samen met arme mensen naar organisaties die hen kunnen helpen.

1.2.

MEER KANSEN BIEDEN**MEER OPVANG VOOR KINDEREN** ■

Mensen met een job hebben opvang nodig voor kleine kinderen. De overheid zorgde sinds 2007 voor een betere opvang voor kinderen:

- er is nu opvang op moeilijke uren (avond, nacht, weekend);
- kinderen kunnen ook af en toe naar de opvang. Vaste uren of dagen zijn niet meer verplicht. Dat is handig voor ouders die opleidingen of sollicitaties hebben.
- 750 mensen kregen een job in de kinderopvang. Sommige mensen kregen een vast contract. Anderen springen in via dienstencheques. Nog anderen werken af en toe in de opvang. Bij deze groep krijgen 50-plussers en mensen die al lang werkloos zijn voorrang.

OPLEIDING ■

- Volg je een opleiding bij de VDAB? Dan betaalt de VDAB de kosten voor kinderopvang terug. Je moet wel je opleiding afmaken.
 - Volg je een opleiding of stage bij de VDAB én krijg je een leefloon én heb je minstens één persoon ten laste? Dan krijg je één euro per uur les of per uur stage.
 - Ben je minstens één jaar bij de VDAB ingeschreven als werkzoekende? Krijg je een uitkering? En volg je een opleiding of stage bij de VDAB? Dan krijg je één euro per uur les of per uur stage.
-

1.3

ONDERZOEK NAAR DE BESTE METHODES VOOR DE BEGELEIDING VAN ARMEN DIE WERK ZOEKEN

Wat gebeurt er op dit moment om armen die willen werken aan werk te helpen?

Welke problemen zijn er in het huidige beleid om armen weer aan werk te helpen?

Hoe kunnen praktijkwerkers met moeilijkheden omgaan?

Welke rol spelen OCMW's en lokale werkwinkels?

Hoe kan trajectbegeleiding meer mensen aan een job helpen?

Onderzoekers zochten een antwoord op deze vragen. Ze spraken met medewerkers van OCMW's en werkwinkels, met wetenschappers en met mensen die met de regering het beleid uitwerken. Op een studiedag in maart 2009 stelden de onderzoekers de resultaten van het onderzoek voor. Trajectbegeleiders zullen mensen op een andere manier helpen. Er zullen nog dingen veranderen om alle armen te helpen: zowel mensen die uit arme families komen, als mensen van allochtone afkomst.

Een aantal centra van de VDAB zal het nieuwe traject in 2009 uitproberen. De VDAB doet dit samen met enkele OCMW's.

1.4

ERVARINGSDESKUNDIGEN OPLEIDEN EN EEN JOB BEZORGEN

Arme mensen weten veel. Mensen die weten hoe het is arm te zijn, kunnen anderen helpen om uit de armoede te raken. De samenleving heeft deze kennis nodig om veel arme mensen te helpen.

Er is nu een opleiding voor 'ervaringsdeskundigen in de armoede en sociale uitsluiting'. Deelnemers leren andere mensen te helpen. Ze gaan samen met arme mensen naar de VDAB, een OCMW of naar een vereniging waar armen het woord nemen. Na hun opleiding krijgen ze een diploma. Met dit diploma kunnen ze werk vinden in sectoren die met armoede en de bestrijding van armoede te maken hebben.

Na de opleiding 'ervaringsdeskundige in de armoede en sociale uitsluiting' krijgen deelnemers een certificaat. Volgen ze ook lessen Algemene Vorming? Dan kunnen ze hun diploma secundair onderwijs behalen.

Eind 2008:

- studeerden er in totaal 65 mensen af als ervaringsdeskundige in de armoede;
- 56 van deze mensen hadden een job, waarvan 53 als ervaringsdeskundige:
 - 12 bij Kind en Gezin;
 - 6 bij de VDAB;
 - 9 bij de federale overheid;
 - anderen vonden werk in de welzijnssector.

1

Werk

1.5

MEER ARME MENSEN VINDEN EEN JOB

8

De voorbije 5 jaar zorgde de regering voor meer werk voor arme mensen. Deze mensen kregen een job in sociale en beschutte werkplaatsen, in bedrijven en in de dienstverlening.

In 2007 startte de overheid met een project om meer jobs te creëren in beschutte werkplaatsen. In totaal konden deze werkplaatsen voor 178 voltijdse banen mensen in dienst nemen. Het project liep verder in 2008 en 2009.

De overheid spande zich ook in om meer arme mensen aan een job te helpen op de gewone arbeidsmarkt.

2.1

GOEDKOPER ONDERWIJS

BASISSCHOLEN ■

Ouders hebben het recht om vrij een school te kiezen voor hun kinderen. Ze mogen zich daarbij geen zorgen maken of een school te veel kost. Hoge kosten mogen voor ouders geen reden zijn om niet te kiezen voor een bepaalde school.

Elke basisschool moet daarom bepaalde zaken gratis aanbieden. De scholen krijgen meer steun van de overheid. Zo kunnen ze de kosten beperken en toch leuke activiteiten doen met de leerlingen.

De basisscholen werken sinds 2008 met maximumfacturen. Het zijn facturen voor activiteiten die ze organiseren om het leren boeiender en aangenamer te maken. Het kan gaan om een toneelbezoek, uitstappen, tijdschriften, enz.

De basisscholen werken met 2 maximumfacturen:

- de scherpe maximumfactuur: scholen mogen ouders van kleuters niet meer dan 20 euro per jaar laten betalen. Voor leerlingen in de lagere school is dat niet meer dan 60 euro.
- de minder scherpe factuur voor uitstappen van meerdere dagen: voor kleuters zijn deze uitstappen gratis. Voor leerlingen in lagere scholen mogen zulke uitstappen niet meer dan 60 euro kosten.

MIDDELBARE SCHOLEN ■

In de middelbare scholen is de situatie anders. Daar bestaan geen maximumfacturen. Er zijn te grote verschillen tussen en binnen de verschillende richtingen. De Vlaamse overheid spant zich in om de kosten in middelbare scholen te beperken. Ook de Koning Boudewijnstichting werkt hieraan mee.

Scholen voor technisch en beroepsonderwijs krijgen extra steun om machines te vernieuwen. Richtingen

die leerlingen opleiden tot een knelpuntberoep (lasser, elektricien) krijgen een premie.

STUDIETOELAGEN ■

Sinds 2007 is er een nieuwe wet over studietoelagen:

- ouders kunnen ook een studiebeurs aanvragen voor kleuters, leerlingen in lagere scholen en deeltijds onderwijs;
- de voorwaarden zijn dezelfde in de basisschool als in de middelbare school;
- leerlingen die vaak afwezig zijn, moeten de beurs terugbetalen of krijgen het volgende jaar geen beurs;
- elk gezin hoeft maar één dossier in te dienen. Dat kan ook via het internet.

De bedoeling is nog meer mensen te bereiken en de aanvraag eenvoudiger te maken. De overheid voerde daarom actie in de scholen, in de 'LOP's' (lokaal overlegplatform) en in de media.

In 2008-2009 kregen ongeveer 394.000 leerlingen een beurs.

VOLWASSENENONDERWIJS ■

Vanaf 2007 gelden hier ook nieuwe regels:

- wie een laag inkomen heeft, betaalt geen inschrijvingsgeld of slechts een klein deel;
- voor cursisten die toch inschrijvingsgeld moeten betalen, is er een aparte regeling. Per schooljaar betalen cursisten maximum 400 euro per opleiding. Een opleiding mag maximum 1200 euro kosten;
- cursisten die de opleiding 'ervaringsdeskundige in de armoede' volgen, betalen geen inschrijvingsgeld.

2.2

BREDE SCHOLEN

Brede Scholen zijn scholen die samenwerken met organisaties en andere partners. Ze doen ook projecten in de buurt van de school. Kinderen en jongeren leren meer. De projecten maken leerlingen creatiever. Ze spreken en schrijven beter Nederlands. Leerlingen krijgen meer zelfvertrouwen en zijn meer gemotiveerd.

In september 2006 startten 15 Brede Scholen. Op 16 mei 2008 hebben die hun kennis en ervaring met andere scholen gedeeld op een studiedag. In het najaar van 2009 is er een 2de studiedag gepland.

2.3

MEER STEUN VOOR SCHOLEN MET LEERLINGEN UIT ARME GEZINNEN

De overheid wil dat elke school de leerlingen gelijk behandelt en gelijke kansen geeft. De overheid kijkt op elke school wie de leerlingen zijn. De volgende vier vragen zijn hierbij belangrijk:

- thuistaal: welke taal spreekt de leerling thuis? Verschilt deze taal van de taal in de school?
- opleidingsniveau van de moeder: dit geeft een idee welke kennis en vaardigheden het kind thuis leert;
- aantal schooltoelagen: dit geeft een idee hoe klein of hoe groot het inkomen van de gezinnen op de school is;
- wonen in een achtergestelde buurt: dit geeft een idee met welke (goede) voorbeelden leerlingen in contact komen

Heeft de school veel leerlingen die thuis geen Nederlands spreken, die een beurs krijgen en die in een arme buurt wonen? Hebben veel leerlingen een moeder zonder diploma?

De overheid geeft meer steun aan scholen met veel arme leerlingen. De bedoeling is dat de scholen met deze extra middelen elke leerling alle kansen op succes bieden.

2.4

MEER KLEUTERS NAAR SCHOOL

Heel wat kinderen beginnen in het eerste leerjaar van de lagere school met een achterstand. Kinderen naar de eerste kleuterklas sturen, helpt om de achterstand te voorkomen. Sommige kinderen zijn niet ingeschreven. Anderen gaan niet regelmatig naar school. Vaak gaat het om arme kinderen of om allochtone kinderen.

Het jaar 2007-2008 was 'het Jaar van de Kleuter'. De overheid werkte een plan uit om meer kleuters in de scholen te krijgen.

Het plan bestond uit:

- gegevens verzamelen: onderzoekers keken welke kleuters niet ingeschreven waren. Kind en Gezin spoorde ouders aan om hun kleuters in te schrijven;
- kleuterscholen beter ondersteunen;
- de Centra voor Leerlingenbegeleidingen volgden afwezige kleuters op;
- Lokale Overlegplatforms (scholen, sociale organisaties, ouderraden) werkten acties uit om meer kleuters naar school te krijgen;
- minder kosten voor ouders.

Vanaf het schooljaar 2010-2011 geldt er een nieuwe regel voor ouders. Kleuters mogen enkel naar het eerste leerjaar gaan als ze voldoende dagen naar de kleuterschool gaan.

2.5

PLAN GELETTERDHEID

Heel wat volwassenen kunnen niet voldoende lezen om info uit geschreven teksten te halen of om cijfers te begrijpen. Ze kunnen moeilijk met de computer werken. Ze kunnen info op formulieren niet lezen en invullen. Nochtans hebben ze al die kennis en vaardigheden nodig in het dagelijkse leven. Denk maar aan etiketten lezen op schoonmaakproducten, solliciteren met de WIS-computer, belastingen invullen,...

In juni 2005 keurde de Vlaamse Regering het Plan Geletterdheid goed. Met dit plan wil de minister van Werk, Onderwijs en Vorming meer mensen beter leren lezen, schrijven, rekenen en met de computer werken. Het plan spoort volwassenen aan om les te volgen.

Verenigingen waar armen het woord nemen, werken samen met centra voor basiseducatie. De verenigingen kunnen de armen beter bereiken. De verenigingen moedigen ze aan om les te volgen.

De overheid onderzoekt hoe goed volwassenen moeten kunnen lezen en schrijven om een opleiding te volgen of een goede job te vinden. Het onderzoek gaat ook na of er nu meer mensen beter kunnen lezen of schrijven dan enkele jaren geleden.

3

Huisvesting

3.1

SOCIALE VERHUURKANTOREN

Sociale Verhuurkantoren (SVK's) huren woningen van eigenaars om ze verder te verhuren aan arme gezinnen en alleenstaanden. De SVK's begeleiden huurders. Ze geven info over hun rechten en plichten als huurder. Eind 2007 erkende de overheid 49 SVK's. Daarvan kregen er 37 kantoren ook subsidies.

Eind 2007 verhuurden de SVK's 3.868 woningen. In 2008 werd er een campagne gevoerd naar de eigenaars. Deze actie moest de diensten en voordelen van het verhuren aan een SVK bekend maken.

Het steunpunt Ruimte en Wonen ondervroeg eigenaars die woningen verhuren aan de SVK's. Uit het onderzoek blijkt dat de eigenaars zeer tevreden zijn over de SVK's. De eigenaars zijn tevreden over de stipte betaling van de huur en het onderhoud. Ze waarderen ook de dienstverlening (de bereikbaarheid, de openingsuren). Deze resultaten kunnen andere eigenaars overtuigen om ook aan SVK's te verhuren.

3.2

HUURTOELAGEN

Vlaanderen wil woningen van goede kwaliteit laten verhuren tegen een redelijke prijs. De huurtoelagen moeten daarbij helpen. De toelagen zijn er voor mensen die een goede woning niet kunnen betalen. Sinds mei 2007 kunnen mensen die een woning van een eigenaar huren, een huurtoelage krijgen. De toelage maakt het huurders gemakkelijker om een goede woning te betalen.

Van mei 2007 tot mei 2008 kregen 1265 personen een huurtoelage. Maar er zijn nog te weinig mensen die een toelage aanvragen.

Vanaf 2009 kunnen ook personen die 5 jaar op een wachtlijst staan voor een sociale huurwoning, een toelage krijgen. In totaal zouden ongeveer 9.800 personen per jaar een toelage krijgen.

3.3

SLECHTE WONINGEN

Sommige bewoners moeten hun woning verlaten. Hun woningen zijn niet meer geschikt om in te wonen. Deze mensen moeten dan dringend op zoek naar een nieuwe woning. Een nieuwe regel wil deze mensen gemakkelijker aan een woning helpen. Deze mensen krijgen voorrang om een sociale woning te huren.

Vanaf mei 2007 krijgen deze mensen ook een toelage. Deze toelage helpt om een goede woning te kunnen betalen. Van mei 2007 tot april 2008 kregen 593 bewoners die hun woning moesten verlaten wegens gebreken, een toelage.

3.4

INFO EN RAAD

Organisaties van huurders geven info en raad aan mensen die een woning huren of willen huren. In elke provincie in Vlaanderen is er zo'n organisatie.

In september 2006 keurde de regering een nieuwe regel goed om de organisaties te erkennen en te steunen met geld. Mensen kunnen in 30 steden of gemeenten bij de organisaties terecht. Eind 2007 werden er 18.888 mensen en 466 verenigingen lid van een huurdersorganisatie. De organisaties zijn vooral nuttig voor arme en kwetsbare huurders. Zij kunnen er terecht voor hun rechten en plichten als huurder.

3

Huisvesting

3.5

MEER SOCIALE WONINGEN

14

Ongeveer 6% van alle woningen in Vlaanderen zijn sociale woningen. Dit is veel te weinig. Veel mensen vragen een sociale woning aan. De maatschappijen voor sociale woningen hebben lange wachtlijsten. Veel armen moeten daarom op zoek gaan naar een woning bij eigenaars die woningen verhuren. Tussen de verschillende gemeenten zijn er ook nog veel verschillen. Sommige gemeenten hebben veel meer sociale woningen dan andere.

De overheid onderzocht in welke gemeenten een grote vraag is naar sociale woningen.

De overheid besliste dan welke gemeenten meer steun nodig hebben. Die steunt dient om huizen op te knappen en om nieuwe woningen te bouwen.

De regering keurde een plan goed om 43.000 nieuwe sociale huurwoningen te bouwen tegen 2020.

4

Energie

4.1

NIEUWE REGELS VOOR ENERGIE EN AARDGAS

De regering maakte de afgelopen jaren nieuwe regels om iedereen van energie te voorzien.

- Iedereen heeft nu altijd recht op 10 ampère stroom. Vroeger was dat 6 ampère.
- Bedrijven mogen geen stroom en aardgas afsluiten tijdens de 3 koudste maanden in de winter. Vroeger waren dat 2 maanden.
- Budgetmeters zijn gratis voor beschermde klanten (mensen met een leefloon, mensen met een handicap).
- Als klanten hun contract opzeggen, mogen bedrijven hen daarvoor geen extra kosten aanrekenen.
- De termijn om een contract op te zeggen is nu 60 kalenderdagen. Vroeger was dit 30 dagen.
- Er zijn meer manieren om de kaart voor de budgetmeter op te laden.
- Stroom en aardgas afsluiten kan enkel in een klein aantal gevallen.
- Meer mensen komen in aanmerking om 'beschermde klant' te zijn.
- Vanaf 2008 krijgen beschermde klanten een korting van 150 euro als ze een zuinige koelkast of een wasmachine kopen.

4.2

MINDER ENERGIE VERBRUIKEN

Van 2007 tot 2009 moeten de netbeheerders nagaan hoeveel energie 52.000 huishoudens verbruiken. De netbeheerders geven tips om te besparen. Zo willen ze de energiefactuur van arme mensen verlagen.

In 2009 komen er nog 12.500 controles bij. In 2010 zijn er 25.000 extra controles voorzien.

4.3

VLAAMSE PREMIE OM ENERGIE TE BESPAREN

Vanaf juni 2008 krijgen arme mensen die investeren om energie te besparen een Vlaamse premie. Uw dak isoleren of beter glas plaatsen, kost zo minder. De premie is bedoeld voor mensen die erg weinig belastingen betalen omdat ze een te laag inkomen hebben. Deze mensen kunnen niet genieten van de Belgische premie voor energiebesparing.

Beschermde klanten krijgen 20% meer premie. Beschermde klanten kunnen een premie krijgen tot 1000 euro.

Begin 2009 kwam er nog de premie voor dakisolatie bij. Deze premie is voor eigenaars, huurders, SVK's, OCMW's, ...

4.4

SUBSIDIES VOOR SVK'S DIE ENERGIE BESPAREN

Vanaf 2009 kunnen de sociale verhuurkantoren bij het Vlaams Agentschap voor Energie een subsidie aanvragen. De subsidie dient:

- voor dakisolatie;
- om enkel of dubbel glas door hoogrendementsglas te vervangen;
- om toestellen voor verwarming te vervangen door een condensatieketel.

Deze regeling moet leiden tot een lager verbruik van energie, een lagere factuur voor de bewoner en een betere woonkwaliteit. Deze nieuwe subsidie wil ook eigenaars overtuigen om een woning te verhuren aan een sociaal verhuurkantoor.

Over een periode van 4 jaar zullen wellicht 2.000 huurwoningen gerenoveerd worden.

5.1.

CULTUUR, JEUGD EN SPORT

De overheid vindt het belangrijk dat arme volwassenen, jongeren en kinderen meer deelnemen aan cultuur en aan sport. De overheid geeft geld voor projecten en activiteiten.

- Verenigingen kunnen steun krijgen als ze activiteiten organiseren voor arme mensen. De bedoeling is dat sportclubs, theaters of andere verenigingen samenwerken met verenigingen voor arme mensen.
- Ook gemeenten en provincies kunnen subsidies ontvangen om arme mensen meer te doen sporten. Gemeenten werken hiervoor samen met sportclubs, scholen en buurten.
- Sinds 2008 zijn er projecten die kansengroepen aansporen om aan cultuur, jeugdwerk of sport te doen. Personen in armoede vormen één van de 5 kansengroepen. Voor 2008 keurde de overheid 104 projecten goed voor een bedrag van 1.676.450 euro.
- Gemeenten kunnen steun krijgen als ze activiteiten organiseren voor arme jongeren. De overheid koos 40 gemeenten uit die steun krijgen. Ze keek daarbij naar:
 - hoeveel kinderen in arme gezinnen worden geboren;
 - hoeveel werkloze jongeren onder de 25 jaar een uitkering krijgen;
 - hoeveel jongeren onder de 25 jaar een leefloon krijgen.

5.2.

TOERISME

MEER STEUN VOOR

HET STEUNPUNT VAKANTIEPARTICIPATIE ■

Iedereen verdient vakantie. Het is een basisrecht. Het recht op vakantie staat ook in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Helaas kunnen veel mensen in Vlaanderen niet op vakantie gaan. Mensen met een laag inkomen moeten keuzes maken.

Voor vrije tijd en vakantie houden ze weinig of geen geld over. Het Steunpunt Vakantieparticipatie werkt samen met toeristische organisaties. Mensen met een laag inkomen kunnen tegen een lager tarief op vakantie gaan.

De voorbije jaren kreeg het Steunpunt Vakantieparticipatie meer geld van de overheid om haar taken uit te voeren. En met succes! Het Steunpunt Vakantieparticipatie realiseerde volgende zaken:

- in 2008 waren 963 sociale organisaties lid van het Steunpunt Vakantiedeelname;
- mensen met een laag inkomen betalen minder voor 103 toeristische toppers (zoals de Zoo van Antwerpen of Plopsaland);
- 83 verblijven bieden vakanties aan;
- 25 organisaties bieden georganiseerde vakanties aan;
- in 2006 genoten 20.632 mensen van een goedkopere vakantie. In 2007 waren dat er 50.980. In 2008 waren dat er al 72.912.

Het Steunpunt Vakantieparticipatie wil nog meer vakanties aanbieden. Het Steunpunt overlegt hierover met vakantieverblijven en met attracties om lagere tarieven te bieden.

MEER SUBSIDIES VOOR TOERISTISCHE VERENIGINGEN ■

De organisatie Toerisme Vlaanderen erkent en ondersteunt verenigingen die vakanties organiseren voor kinderen en gezinnen die in armoede leven.

In 2007 genoten daardoor bijna 3.000 mensen van een vakantie.

In 2008 erkende Toerisme Vlaanderen 13 verenigingen.

GRATIS PASJES VOOR BUS EN TRAM ■

De kosten voor het vervoer om op uitstap of vakantie te gaan, kunnen snel oplopen. De overheid sloot een overeenkomst af met De Lijn. Mensen met een laag inkomen mogen gratis met de bus en tram rijden.

IS VAKANTIE BELANGRIJK VOOR MENSEN IN ARMOEDE? ■

In 2008 voerde de overheid een onderzoek. De overheid wilde weten welke effecten vakantie heeft op arme mensen. In 2009 maakt de overheid de resultaten van dit onderzoek bekend.

6.1

KEN JE RECHTEN!

Veel burgers weten niet op welke sociale voordelen en vergoedingen zij recht hebben. Vele wetten wijzigen, andere verdwijnen...

De website www.rechtenverkenner.be verzamelt de belangrijkste rechten. Burgers vinden er gemakkelijk info over rechten. De rechten zijn geordend volgens thema's als inkomen, welzijn, vervoer, energie,...

Al 90.323 mensen bezochten de website.

In september 2008 bevatte de rechtenverkenner uitleg over:

- 93 Belgische rechten,
- 42 Vlaamse rechten,
- 18 rechten van de provincies,
- 1.141 rechten van de gemeenten.

6.2

HULP OM SCHULDEN TE BESTRIJDEN**SCHULDBEMIDDELAARS ■**

Wie te weinig geld heeft om rond te komen, heeft vaak schulden. Dat maakt het moeilijker om uit de armoede te komen. Mensen met schulden moeten hulp krijgen. Schuldbemiddelaars beheren het inkomen van de persoon met schulden. De schuldbemiddelaar beslist elke maand waaraan het geld wordt uitgegeven. Een deel gaat naar de huur, de verwarming, eten, enz. De rest dient om schulden af te betalen.

BUDGET BEHEREN ■

Een schuldbemiddelaar helpt mensen met schulden. Maar deze mensen moeten hun budget zelf leren beheren. Enkel zo raken ze uit de schulden. Het OCMW van Heusden-Zolder maakte een map 'Nu komen WE rond'. Met die map leren mensen met schulden in een groep hoe ze goed met hun geld kunnen omgaan. De deelnemers krijgen meer vertrouwen in hun eigen kunnen.

SUBSIDIES VOOR HET VLAAMS CENTRUM VOOR SCHULDBEMIDDELING ■

De overheid verhoogde de subsidies voor het Vlaams Centrum voor Schuldbemiddeling (VCS).

In 2004 kreeg het VCS nog 130.500 euro. In 2009 was dit al 374.000 euro.

De taken van het VCS zijn:

- schuldbemiddelaars opleiden;
- het handboek schuldbemiddeling steeds aanpassen;
- arme mensen hulp bieden bij rechtszaken of als ze in contact komen met deurwaarders en advocaten;
- preventie en vorming;
- info verzamelen.

JONGEREN ■

In 2007 kregen alle middelbare scholen voor beroeps- onderwijs het lessenpakket 'Op eigen benen'. Via dit lesspakket kan de school jongeren bewustmaken van de problemen van schulden. De lessen leren jongeren omgaan met hun budget. In totaal werden 7.479 pakketten en 1.101 handleidingen verspreid.

VLAAMS PLATFORM SCHULDOVERLAST ■

In 2007 werd een Vlaams Platform Schuldoverlast opgericht. Het platform denkt na over het probleem van schulden en de aanpak ervan. Het platform komt minstens 2 maal per jaar samen.

Het platform bestaat uit:

- professoren;
- organisaties van consumenten;
- sociale en juridische instellingen;
- het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen.

6.3**LOKAAL SOCIAAL BELEID**

Willen we armoede echt aanpakken? Dan is het belangrijk dat lokale besturen in hun gemeente en hun stad actie ondernemen. Dat is de doelstelling van het Lokaal Sociaal Beleid.

Wat realiseerde dit Lokaal Sociaal Beleid zoal in de gemeenten en steden?

- Welzijnsorganisaties werken mee aan het sociaal beleidsplan van hun gemeente of stad. De welzijnsorganisaties kennen de situatie in hun regio erg goed. Ze kunnen het bestuur dus goed adviseren.
- Elke gemeente of stad kan een participatiekoffer krijgen. De bedoeling van deze koffer is groepen van arme mensen te informeren over het beleid in hun regio. De mening van deze mensen wordt ook gevraagd.
- Er is een duidelijke website die vertelt welke acties elke gemeente onderneemt.
www.wvg.vlaanderen.be/lokaalsociaalbeleid.
- Medewerkers van lokale besturen krijgen vorming om beter te communiceren met kansengroepen.
- Zoveel mogelijk gemeenten krijgen steun om een Sociaal Huis te openen. In dit Sociaal Huis kunnen alle mensen, vooral arme mensen, terecht voor informatie en uitleg, hulp en doorverwijzing.

6.4

MEER BEGELEID WONEN

Elk jaar vangen de opvangcentra ongeveer 12.000 mensen zonder thuis op. Uit onderzoek blijkt dat de helft van hen naar sociale woningen kan verhuizen. Nog eens 28% kan vaardigheden leren om zelfstandig te wonen. Maar er is een tekort aan betaalbare woningen. Te veel mensen blijven in de opvangcentra. De opvangcentra staan daardoor erg onder druk. Ze kunnen hun echte taak niet meer uitvoeren. Meer mensen begeleiden om alleen te leren wonen, moet dat probleem oplossen.

Begin 2009 werd een werkgroep Wonen-Welzijn opgestart. Deze werkgroep geeft adviezen aan de politici om acties te ondernemen om sociale huurders te begeleiden.

6.5

HULP AAN GEVANGENEN

Elke gevangene blijft lid van de samenleving. Hij of zij behoudt dus ook het recht om hulp te krijgen. Het is belangrijk dat de gevangene al in de gevangenis hulp kan krijgen. Deze hulp maakt het de gevangene gemakkelijker om weer een plek in de maatschappij te vinden.

In 2002 ging het plan 'Hulp- en dienstverlening aan gedetineerden' van start in de gevangenissen in de Noorderkempen en in Antwerpen. In 2003 startte het project in Brugge, in 2006 in Hasselt en in 2007 in Gent. Sinds 2008 loopt het project ook in de andere gevangenissen van Vlaanderen en Brussel.

6.6

KIND EN GEZIN

KINDEROPVANG ■

Arme mensen vinden moeilijker kinderopvang. Er is bijvoorbeeld een gebrek aan plaats, de opvangplaatsen zijn te duur of ze zijn moeilijk bereikbaar. De Vlaamse overheid wil hier iets aan doen.

Er werden nieuwe opvangplaatsen voorzien. Die zijn bestemd voor:

- ouders die niet werken en starten met een opleiding;
- ouders die niet werken en plots werk vinden;
- ouders die gaan solliciteren;
- gezinnen in een crisissituatie;
- ouders die nood hebben aan rust.

Er is nu meer kinderopvang in de buurt. Deze opvang richt zich tot groepen die moeilijk in de bestaande kinderopvang terecht kunnen, zoals mensen in armoede.

Ook de bestaande kinderopvang werd uitgebreid. Regio's waar er veel mensen in armoede zijn, krijgen meer plaatsen bij. Deze groepen hebben ook voorrang.

In Vlaanderen zijn er ook 16 Centra voor Kinderopvang. Een Centrum voor Kinderopvang (CKO) bestaat uit de verschillende diensten van kinderopvang (opvang op school, crèche, onthaalmoeder,...). De diensten werken samen om ouders te helpen. Ze kijken waar er veel opvang nodig is en zoeken welke opvang het best bij de kinderen past. Een CKO heeft extra aandacht voor arme ouders.

In kinderdagverblijven en bij sommige onthaalouders betalen arme ouders minder.

PREVENTIE EN GEZINNEN ONDERSTEUNEN ■

Ouders en toekomstige ouders komen soms voor situaties te staan waar ze geen raad mee weten. De dienst preventie van Kind en Gezin kan dan hulp bieden.

Om mensen in armoede te helpen, werkt Kind en Gezin samen met gezinsondersteuners. Dat zijn medewerkers die zelf in armoede geleefd hebben of die afkomstig zijn uit een ander land. De gezinsondersteuners helpen gezinnen en hulpverleners om samen een oplossing te vinden.

- Kind en Gezin schakelt gezinsondersteuners, ervaringsdeskundigen en interculturele medewerkers in.
- Hulpverleners van Kind en Gezin helpen mensen in armoede bij de opvoeding van de kinderen.
- Inloopteams werken in arme buurten en organiseren activiteiten in groep over zorg en opvoeding. Dit is bedoeld voor toekomstige ouders en ouders van kinderen van 0 tot 3 jaar. De inloopteams kunnen ouders ook apart ondersteunen of ze kunnen hen doorverwijzen naar andere diensten.
- De brochure 'Kind in Beeld' geeft ouders info over opvoeden.

6.7

ARMOEDE EN GEZONDHEID

Wie arm is, is vaker ziek. Wie vaak ziek is, heeft meer kans om arm te worden. De Vlaamse overheid heeft de voorbije jaren geholpen met gratis diensten:

- Het is belangrijk dat elke vrouw om de twee jaar deelneemt aan een onderzoek naar borstkanker. Meer vrouwen in armoede nemen deel aan dit programma. Maar het is nodig dat nog meer arme vrouwen echt elke 2 jaar naar de dokter gaan om zich te laten onderzoeken.
- Vaccinaties zijn een belangrijk middel om gevaarlijke ziektes te voorkomen. Daarom zijn een aantal belangrijke vaccins gratis te verkrijgen bij Kind & Gezin, CLB's (Centra voor Leerlingenbegeleiding) en artsen.
- Er is veel aandacht voor arme mensen die tabak, alcohol en drugs gebruiken. Deze mensen krijgen hulp om hun verslaving onder controle te houden.
- Wat je eet en hoeveel je beweegt, bepaalt mee hoe (on)gezond je bent. In oktober 2008 vond een conferentie plaats over dit thema. Na deze conferentie stelde de overheid een actieplan op. Arme mensen en mensen uit de sector waren betrokken bij de conferentie en bij het opstellen van het actieplan.
- In Vlaanderen hebben we nog steeds hoge cijfers van depressie en zelfmoord. Een actieplan wil mensen hulp aanbieden. De website www.fitinjehoofd.be en de campagne 'fit in je hoofd, goed in je vel' wil duidelijke informatie bieden en mensen aansporen om tijdig hulp te zoeken. In 2009 zal een nieuwe methode ontwikkeld worden om meer mensen in armoede te informeren over dit thema. Veel arme mensen hebben immers geen toegang tot internet en tot websites.
- De Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg (CGG) doen moeite om arme mensen die problemen hebben, te behandelen tegen een lage prijs of zelfs gratis. De overheid volgt op of de CGG erin slagen arme mensen te bereiken.

6.8

ERVARINGSDESKUNDIGEN IN ORGANISATIES VAN PERSONEN MET EEN HANDICAP

Het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) startte in 2008 met een nieuw project om ervaringsdeskundigen in te schakelen in organisaties voor gehandicapten.

Een ervaringsdeskundige in armoede werkte van februari 2008 tot eind 2009 in een vereniging. Een stuurgroep volgde dit project op.

6.9

JONGEREN EN WELZIJN

Mensen in armoede vinden een gezin erg belangrijk. Ze zien het als hun taak om voor hun kinderen te zorgen en hen een betere toekomst te geven.

Het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding van 2005-2009 besteedt hier veel aandacht aan.

Het gezin en de opvoeding ondersteunen is een belangrijke maatregel om armoede te bestrijden.

De overheid ondernam daarom volgende acties:

PREVENTIE VOOR KWETSBAAR KINDEREN EN JONGEREN ■

In 2007 kwam er een nieuwe wet over de preventie. De 5 teams van preventie in Vlaanderen konden hun opdrachten beter uitvoeren. Er ging meer aandacht naar mensen in armoede.

Hulpverleners volgden de opleiding 'Transitie naar opvoedingsondersteuning'. De hulpverleners onderzochten welke steun arme kinderen nodig hebben.

In Vlaanderen zijn er opvoedingswinkels. Een opvoedingswinkel geeft gratis advies aan ouders over de opvoeding van hun kinderen. Vele arme ouders krijgen weinig info over opvoeden. In de toekomst moeten de winkels meer info op maat maken voor mensen in armoede.

HULP AAN KWETSBAAR JONGEREN ■

Jonge mensen hebben soms nood aan hulp. De voorbije jaren werd er geprobeerd deze jongeren beter te helpen:

- Het Domino-dossier houdt alle informatie van een jongere bij. Zo zien verschillende hulpverleners wat er met de jongere gebeurde voor die bij hen kwam aankloppen.
- Er kwamen meer plekken voor opvang. Deze opvangplaatsen hebben aandacht voor arme jongeren en niet-begeleide minderjarige vluchtelingen.
- Professionele hulpverleners krijgen geregeld vorming over aandacht voor de rechten van minderjarigen, en over de kansengroepen.

7.1

OPENBAAR VERVOER

Wie zich moeilijk kan verplaatsen, kan niet deelnemen aan de samenleving. Het project Basismobiliteit wil openbaar vervoer bieden aan mensen die geen auto kunnen, mogen of willen gebruiken. De Vlaamse overheid gaf daarom geld aan De Lijn om meer bussen en trams in te zetten.

7.2

PLATTELAND

Van 2000 tot 2006 werden er op het platteland 35 projecten uitgevoerd over:

- diensten voor zorg
- dringende opvang
- kwaliteit van het leven en samenleven in dorpen
- voorzieningen voor jongeren
- gemeenschapshuizen met veel aandacht voor kwetsbare jongeren.

Tussen 2007 en 2013 zijn er 23 projecten over:

- basisvoorzieningen
- hulpverlening
- vernieuwen van de dorpskern met veel aandacht voor kwetsbare jongeren.

Het Interbestuurlijk Plattelandsorgaan (IPO) zet zich in voor een goede kwaliteit van het leven op het platteland.

Het IPO geeft adviezen aan de overheid. Het heeft daarbij aandacht voor kwetsbare groepen:

- het geeft advies over de kwaliteit van wonen op het platteland;
 - het geeft advies over de kwaliteit van diensten van welzijn, gezin en gezondheid voor kwetsbare groepen;
 - het gaat na of deze diensten de kwetsbare groepen bereiken.
-

7.3

BIJDRAGE WATERZUIVERING

Sommige personen moeten geen bijdrage voor waterzuivering betalen. Dat zijn:

- gehandicapten met een uitkering,
- personen met een leefloon,
- bejaarden met een gewaarborgd inkomen.

Velen van hen maakten geen gebruik van dit recht, omdat de regeling te moeilijk was.

Vanaf 2008 moeten deze groepen daarom geen aanvraag meer indienen. Ze krijgen automatisch een bewijs dat ze niet moeten betalen. Deze maatregel moet ervoor zorgen dat 90.000 extra gezinnen een vrijstelling krijgen.

7.4

ONDERZOEK NAAR ARMOEDE IN VLAANDEREN

De Studiedienst van de Vlaamse Regering verzamelt cijfers over armoede in Vlaanderen.

De studiedienst publiceert ook rapporten over armoede in Vlaanderen:

- Vlaamse Regionale Indicatoren: geeft elk jaar info over armoede aan politici, organisaties, universiteiten, media, verenigingen, en andere personen die geïnteresseerd zijn in het thema.
- Studie 'Sociale staat van Vlaanderen': de studiedienst werkt met universiteiten en hogescholen aan een nieuwe studie: 'De Sociale staat van Vlaanderen'. Om de 2 jaar moeten zij de armoede in Vlaanderen onderzoeken. Op 12 mei 2009 werd de studie voor het eerst voorgesteld.
- Er verschenen vorig jaar ook nog andere rapporten over de uitsluiting van kwetsbare groepen

Bind-Kracht is een project van onderzoekers, trainers en mensen in armoede. Bind-Kracht verzamelt nieuwe resultaten van het onderzoek naar mensen in armoede. Via boeken en pakketten voor vorming geeft Bind-Kracht de informatie door.

8

Aandacht voor armoede in elke dienst van de Vlaamse overheid

We legden in deze brochure uit op welke domeinen er aandacht is voor armoede. De Vlaamse overheid vindt het belangrijk dat in elke dienst, elk departement en elke organisatie aandacht is voor mensen in armoede.

Daarom stelde de overheid 'Aandachtsambtenaren' aan. Die werken bijvoorbeeld bij de VDAB, Kind en Gezin, Bloso en het Departement Onderwijs. Ze wijzen binnen hun dienst, departement of organisatie telkens op de belangen van arme mensen.

Naast deze 'Aandachtsambtenaren' is er ook het Permanent Overleg over Armoede. In dit overleg, dat de voorbije 5 jaar 21 keer samen kwam, willen de diensten van de overheid samen werken aan een goed beleid tegen armoede.

De Vlaamse ministers en diensten vergaderden ook geregeld met het Vlaams Netwerk waar Armen het Woord Nemen. Deze vergaderingen zorgen ervoor dat armen echt betrokken worden bij het uitwerken van het beleid.

Armoede in Vlaanderen aanpakken lukt pas als armen zelf meedoen. Daarom kregen verschillende verenigingen waar armen het woord nemen meer geld, en werden er in meer regio's zulke verenigingen opgestart. Verschillende diensten ondersteunen ook de opleiding tot ervaringsdeskundige.

Aan de Universiteit Antwerpen deed het Centrum OASeS onderzoek om het Vlaamse beleid voor armoedebestrijding te verbeteren. De resultaten van dit onderzoek kunnen de volgende Vlaamse Regering helpen.

Colofon

28

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Marijke Enghien, afdelingshoofd a.i.
Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
Afdeling Welzijn en Samenleving
Koning Albert II-laan 35 bus 30
1030 Brussel

SAMENSTELLING

Aandachtsambtenaren armoedebestrijding, vertegenwoordigd
in het permanent armoedeoverleg van de Vlaamse overheid

COÖRDINATIE

Frank Van den Branden, afdeling Welzijn en Samenleving

TEKSTHERWERKING

Wablieft

VORMGEVING

Wablieft

FOTO'S

Dreamstime, iStock, morgueFile

DRUKWERK

Parys Printing

DEPOTNUMMER

D/2009/3241/331

Meer informatie over het Vlaamse armoedebestrijdingsbeleid
vindt u op de website www.vlaanderen.be/armoede

